శ్రీ

గోదావరి పుష్కర మహాత్మ్యము.

ఇది

భట్టిప్రోలు సూర్యప్రకాశరావుగారిచే రచియింపబడియె.

బాపట్ల, గుంటూరుజిల్లా.

వెల 0-2-0 మాత్రమే.

కావలసినవారు:—

డాక్టరు బి. యస్. ప్రకాశరావుగారికి,
స్వదేశీ హాస్పిటల్, బాపట్ల, గుంటూరుజిల్లా.

బెజవాడ వాణీముద్రాక్షరశాలయందు బి. కే. స్వామిచే
ముద్రింపబడియెను.

1920.

విజ్ఞాపన.

నా జీవితమున నేను పెక్కు గ్రంథముల రచింపవలెనని బహు కుతూహలము జెందితినిగాని, దైవకృప లేక సావకాశము చిక్కలేదు. ఈ గోదావరీ పుష్కరమాహాత్మ్యమను చిన్న గ్రంథమును వ్రాయవలెనని ఏ నెన్నడును తలంచియుండలేదు. గాని నా మిత్రులు పలువురు గోదావరీ పుష్కరమాహాత్మ్యమును రచించుట మిక్కిలి యావశ్యకమనియు, ఆ కథను పద్యరూపముగను స్పష్టముగను వివరించవలయునని కోరిరి. మన గోదావరీ యొక్క, మహనీయుండగు గౌతమ మహాఋషులు తపోనిష్ఠాగరిష్ఠుండై అనేకనిష్ఠలతో ఘోరతపంబాచరించుచుండ ఇతర మహామునిగణంబంత యు నోర్వంజాలక పెక్కుయుక్తులంబన్ని ఆందోళనము కృతార్థులుగా కుండుట జేసి, తమతమ తపోమాయలచే విచిత్రమగు నొక్క గోవును సృష్టించి గౌతమునిచే మంత్రమహత్వంబున నాటి, ఫలింపబడి ఎదుగుచున్న సస్యముల, నాశనము జేయ నియమించుతరి ఆమహనీయుం

డు ఆకృత్యముచు గనుంగొనలేక ఆ మాయాగోవుపై ఆగ్రహచిత్తుండై
మ తిరించినఒక కుశాంకురంబును పఱవైచెనయు, నందువల్ల ఆ గోహ
త్యాపాపము గట్టుకొనెనయు, అందువలన తపోభంగమయ్యెననియు,
తద్ పాపమునుండి విముక్తింగాంచుటకు తన ప్రియురాలగు గంగకు
అనుజ్ఞనిచ్చి ఒక్క పాయ జలంబు విచ్చుటకు శంకరునికై ఘోరతపం
బాచరించినట్లును, అందువలన గంగామహాతల్లి పతియాజ్ఞమీరక తన
లోనుండి ఆ మహాఋషి పాపవిమోచనంబునకు పాయను పోనిచ్చెనని
యు, ఇప్పుడు కొవ్వూరుగా బరగుచున్న గ్రామమున గోపాపము పోగొ
ట్టుకొనిన ప్రదేశంబగుటచే గోవూరని పూర్వులచే పిలువబడిన పేరు న
సుంటకలిపి కొవ్వూరని అర్థములేని పేరుపెట్టిరనియు, అదిగాక ఆ పాప
మును పోగొట్టుకొనుటకై కోటిలింగముల స్థాపించి పూజయొనర్ప ను
శముచే కోటిలింగములను వారణాసినుండి తెచ్చి రాజమహేంద్రపురీర

మునందు రామలింగేశ్వరునితో సహా ప్రతిష్ఠించెననియు, అట్టి మహా ప్రదేశములో హిందూదేశమునందుగల జీవనదులెల్ల తిరిగి స్నానమాచరించుచువచ్చెడి బుధునిమంత్రియగు పుష్కరుడు దేవగణంబులతో నవమి దినంబునందు ప్రవేశించుననియు, గాన మహానీయుడగు ఆ పుష్కరుడు ప్రవేశకాలము మొదలు పండ్రెండు దినంబులు ముఖ్యమైనవిగాన వాటినే పుష్కరకాలమనియు. అట్టియెడల దేవ, కిన్నర, గంధర్వ, కింపురుష మహాగణంబులతోటిపాటు మానవకోటిగూడ స్నానమాచరించి పిండప్రదానంబులు గావించిరేని గతించినవారును నున్నవారును ఇహపరసౌఖ్యముల గల్గెడివారై మోక్షమును జెందుదురనియు ఈ సంగతులు లెల్లరకును దెలిసినవేయైననూ ఆ సంగతులను నూపించుచు నేను బహు ఇమిడికలో ఈ చిన్నగ్రంథమును రచించి దైవమును నమ్మి నా ప్రియమిత్రుడు, దేశభక్తుడు, రాజకీయవ్యవహారరత గుంటూరుజిల్లా

కోర్టులో బారిస్టరుపదవినొందియున్న హైకోర్టు యాడ్వొకేట్‌యు, లెజిస్లేటివ్ కవున్సిల్ మెంబరుకు సర్వవిధముల తగియుండి, దేశాభివృద్ధికై ప్రయత్నించుచున్న మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ పంగులూరి శేషాతల్పశాయి పంతులుగారికి నా మనఃపూర్వకమగు వందనములతో దీనిని ఆయనకు అంకితమునిచ్చి అర్పణచేయుచున్నాను. గాన దేవుడు ఆయనకు సర్వదా తోడ్పడియుండుగాత. చదువరులు నా తప్పులను క్షమించెదరుగాక.

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుడు,
భ॥ సూర్య ప్ర కా శ రా వు.

ఉ॥ నా కవితంబు నాకృతియు నాదగు మిత్రుడు పంగులూరి వం
శాకలవార్ధిచంద్రుడయి శేషుని పేరగు తల్పశాయికే
ప్రాకటమొప్ప యంకిత మపారముగా వెలుగొందునట్లు నే
నాకరిఁబ్రోచినట్టి పరమాత్ముని వేడెద నామనంబునన్ ।

* శ్రీ విఘ్నేశ్వర ప్రార్థన *—

ఉ. శ్రీగణనాథ సేవిత విశేష మరుత్ప్రముఖాళినాథపూ
జాగణ నాథ భక్తజన సన్నుత దీరసనాథ దివ్యసం
ద్వాగమృతాధి సాధమన పాపవిభంజన విఘ్ననాథ నీ
న్నే గణియింతు సత్కృతియు నిందితమై ధరలో వెలుగింగన్ 1.

* సరస్వతీప్రార్థన *—

మ. నిరతంబున్ నిను సంస్తుతింతును భవన్నిర్మాతృ కోద్దండదు
స్తర నైర్మల్యకృపా కటాక్ష కవితస్వాంతంబునుంబూని భం
భరవేణీ కలవాణి వాణి విలసత్ వాణీ ననున్ వేగసత్
కరుణన్ బ్రోవ మరేయ పుస్తకముతో కాపాడవే భారతీ ॥ 2.

* శ్రీ రామలింగేశ్వరప్రార్థన *—

మ. అణువై యద్భుతమై భయంకరమునై యానందసంధానమై

గణనాతీతమునై అగోచరమునై కళ్యాణకంబై నిరం
జనమై నిశ్చలమై నిర్మలమునై సర్వాత్మవౌనీదు పావనరూపంబును
నామదిఁ దలతు దేవా రామలింగేశ్వరా ॥ 3.

మ. అతికష్టాత్మకముల్ నిరంతరభయప్రారంభముల్ హేయముల్
సతతాయాస విచారహేతుకముల లాశఛన్న కూపంబులు
గ్రతరాపతకరముల్ దురంతములు ఘోరంబులౌ భవద్ భక్తిని
ర్జితసంసారసముద్రముల్ విమలమూర్తీ రామలింగేశ్వరా ॥ 4.

* సోమలమ్మాదేవిప్రార్థన *—

శా. తల్లీసద్గుణవల్లీ కీర్తియుతసౌధ్యద్వల్లీ సౌందర్య సం
పుల్లాబ్జాక్షి ప్రమత్త దంతిగమనా ప్రోత్తుంగ కూభస్తని
సల్లావణ్యాళికీవపుష్ప నవభాస్వల్ పేశలాంగీ సదా
యుల్లంబందున నిన్ను నెంతుమనుమీ యోసోమలమ్మాంబరా ॥ 5.

కథా ప్రారంభః

సీ. రంగదభంగతరంగ సముత్తుంగ
గంగామహానదిఁ గనినరీతి
దేవతాపూజ్యాబ్ధి దేవేరియై యొప్పు
కావేరినదిని దాఁగనినభాతి
ప్రాబల్యనైర్మల్య ప్రస్తుతామూల్య
ప్రఖ్యాతనర్మదనదిఁ గనిన లీల
బ్రహ్మపుత్రానదిముఖ ప్రణుత మహానదీ
ఘనకృష్ణవేణులఁ గనిన విధము

గీ. నుల్లసంబున ప్రజలు రంజిల్లుచుండ
ప్రబలకీర్తి సమేత శ్రీ భరత మాత

యతుల గోదావరీ నదీహర్షమునను
గోర్కెలీడేర నిన్ గనుగొనియెగాదె ॥

చ. నవమి దినంబునందునను నాసికపర్వతసీమయందు నా
దివసకరుండు పశ్చిమపుదిక్కున గ్రుంకెడి వేళయందు స్వా
రవన మరాళకీరళకరాళములుత్సుకమందు చుండ సం
భవమును జెందితీవు సరివారు గలారె తలంచె నీకిలన్ ॥

ఉ. నీవిభవంబు నీఘనత నీసిరి నీసుమహాత్మ్య సంపదల్
నీవిమలస్వభావమును నీపరిపూర్ణ యశోవిలాసమున్
నీ విపరీతధర్మము గణింప దరంబె యవారికైన గో
దావరి ధరాస్థలి యథార్థము నిసరిలేరు లేరికన్ ॥

చ. పెరిగితికొన్నిరోజు లభివృద్ధికి వచ్చెదు దాక నాశికన్
నెరననుయూర హంస విలసన్నవపుష్ప పరీతభూములన్

సురవిసిక్త సీకర విశుభ్రఘనానిలయుక్త కాసారల్
సరసిజ సద్దళత్ కుముదచారు లతాంత సరోవరంబులన్ ॥

క. అంతట దయతో దుత దే
శాంతరముల కరుగదలచి యలఘుజనమునన్
సంతసమున విబుధులుని
న్నెంతో కొనియాడ పయన మీవైతివిగా ॥

సీ. పడమటికనుమల జలుమల్లోగొని
పునుగు జవ్వాజులన్ బొందిబొంది
మహారాష్ట్రదేశంబు మానితంబును జేసి
వనపుష్పసురభులం బడసిబడసి
నైజాము దేశపు భూజనంబులగాంచి
దేశాభివృద్ధికై తివిరితివిరి

ఘోరకాంతారముల్ క్రమ్మరిక్రమ్మరి
తోయి దేశములకు పోయిపోయి
గీ. ఆంధ్రదేశంబునందున ననుగునిలుదు
తజ్జనంబులకుఁ బ్రమోదములఁ గూర్చి
చేరఁగలిగితి తుద కతిశీఘ్రగతిని
హీనసౌఖ్యకరాజ మహేంద్రనగరి ॥
సీ. మాణిక్యగాణిక్య మాయ్యాము లొకచోట
నుత్తుంగసౌధము లొక్కచోట
ఉన్నతమదకరేంద్రోష్ట్రము లొకచాయ
నుద్దీపితానగరు లొక్కచాయ
ఉద్యానవనపు విద్యుద్జ్యోతి యొకవంక
నుభ్యనుపమనము లొక్కవంక

పునుగుజవ్వాజి కాంచేనచయ మొక్కప్రక్క
నుద్యద్విపణితతి యొక్కవంక
ఆ॥వె. శుకమయూరహంసపికసంఘ మొకచక్కి
పెక్కువస్తుబృంద మొక్కతీరు.
గలిగి కౌముదీ ప్రకాశంబునను రాజ్మహేంద్ర
నగర మొప్పు నిలను గరము ॥
సీ. రాజనరేంద్రుడు రాజ్యమేలిన చోటు
సారంగధరుడు ముక్తి జనినచోటు
యాదిభారతకవి యవతరించినచోటు
మహనీయుడు సుబుద్ధి మన్న చోట
విష్ణువర్ధనరాజు విజయమొందినచోటు
రత్నాంగిదేవి బరగినచోటు

వీరేశలింగము విరతిగాంచినచోటు
ఆంధ్రభాషకు నెలవైనచోటు ॥

గీ. చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహా సుకవి
సుబ్బరాయాది కవులచే శోభగాంచి
యతుల విఖ్యాతశోభిల్లు నట్టిచోటు
ఈ ప్రకాశిత రాజమహేంద్రవరము ॥

గీ. సస్యములభివృద్ధిజేయంగ సాధనమున
అంగిలేయులుకట్టిరి యానకట్ట
అద్భుతంబగు వారధి నమరజేసి
గూర్చినారే గోదావరీ గొప్పనీకు ॥

గీ, నిన్ను ప్రేమించి సప్తర్షులెన్న మిగుల
ముదముతోడుత జలము దీముదలగాంచి

తీసుకొనిపోయి నిన్ వేగ జేసినర
లేమ పోయెలగా నిన్ను నెంచెదరమే ॥

కం. నీభక్తికి నీఘనతకు
నా భర్తను ముదంబుగాంచి యత్యంతము నీ
ప్రాభవము చూడగోరుచు
శోభిల్లెరు నీకుచెంత జూడగ జనముల్ ॥

ఉ. కోటికినొందునక్రమములు కూర్చినయాకు నా శివుం
కా చిబకోట్లటి సుకాంతులు సతముగోల్వగ లింగము
లాకృతిఁ సదా నాటుచునిరార నీక యిక ప్రాంతము
నందు వెలుంగ తల్లి పిన్నెటికి బాసిపోవనగు నెం
తురు నిఁ గను వారలెల్లరున్ ॥

కం. ఈపుణ్యకాలమందుగాన
నేపారగ దేవమును లహీనమహాత్ముల్
దాపునకరుదెంతురు నీప్రాపును
బడయంగగోరి రయమున నెపుడున్ ॥

సీ. నిన్ను సేవించంగ నిరుపమతులేయా
ముత్తైదులందరు మోదమునను
పిండప్రదానముల్ పెంపుగా జేయంగ
బ్రాహ్మణసంఘముల్ వత్తురిపుడు
నీతీర్థములవారు నెన్ని సేవింపంగ
దంపతుల్ వత్తు రందంబుగాను
మంత్రముల్ పఠియించి మాన్యంబులొందంగ
పురహితు లిత్తరి నరుగుదెంత్రు ॥

గీ. సర్వజనసంఘములు సన్నుతించి
నిన్ను సేవింపవత్తురు నిక్కముగను
ఆహా ఏమందు నీమహాత్మ్యాదిశయము
సరసమహిత గోదావరీ జనని వినుమ ।

గీ. కాశికింబోయి జలము లాకాశగంగ
తెచ్చిసీలోనగలిపి నీతీర్థమెలమి
నింటికిఁ గొనిపోయి పూజింతురహహా
నీమహాత్మ్య వైభవము వర్ణింప దరమె ॥

క. ఈతరుణమందు కొందరు
జేతంబున ద్రోహమూని సిగ్గునులేకే
రోతలగు పనులజేయుగ
నేతెంతురు బుధలమంచు నెంచిమనములన్ ।

సీ. కాంతల మానభంగముసేయు వారలు
దొంగతనంబుకై తొడరువారు
బూతులకూతుంగ బూనెడి వారలు
కామించువారిని గాంచువారు
దెబ్బలాటలనాడ దెవిరెడి వారలు
విధవల జూడంగ వెతకువారు
కపట సన్యాసంబు గలిపించుకొను వార
లపహరించినవెల్ల నమ్మువారు

గీ. జూదముల బెల్లుగానాడ జూచువారు
నితరులను మోసబుచ్చంగ నెంచువారు
జేరుదురు నీమహాత్మ్యంబువలన వారినెల్ల
నణగద్రొక్కవె యోతల్లి యతులశక్తి ॥

సీ. బ్రహ్మముడులతోడ పరతెంచువారలు
కౌపీనములతోడ క్రాలువారు
అలలపైనలలు నుయ్యాలలూగుచును రాగ
ఎనుశేగుమను నీదనొంచువారు
బిచ్చంబులడుగుచు ప్రేలెడివారలు
పలుమంత్రముల నెన్ను పాడువారు
పులిహోగిరంబులు భుజియించువారలు
వొడ్డగా నీటిలో దుముకువారు
గీ. భజన సల్పెడివారలు పాడువారు
తీర్థమాడు స్త్రీలనుగాంచి దిరుగువారు
పుణ్యమునుబొంద నిష్ఠతో మునుగువారు
వత్తురిత్తరి సీమహాత్మ్యంబువలన ॥

గీ. అనుదినంబును ప్రొద్దుట నఖిలజనము
ముక్తిగాంచగ దలచుచు మోదమునను
వచ్చితీర్థమాడుదురు ప్రవాహమునను
వినుతించును నిన్ను నేనెంచువాడ॥

శా॥ తల్లీ నీదుమహాత్వసంపదను సాధ్యంబౌనె వర్ణింప గం
జిల్లన్ బూర్వసువాసినీజనులు వీక్షింపంగ చిత్రంబుగా
ఫుల్లాబ్జానలు వేసవేలుయువకుల్ భూదేవతల్ పెక్కుర
త్యుల్లాసంబున నీకుసేవసలుపన్ గోక్షేత్రు గోదావరీ॥

ఉ॥ నాటకమాడువారులలనామణులన్ గను బ్రామువారు జం
జాటముతోడవచ్చితిమి వచ్చినభాగనియెంచువార శ్రీ
పాటలగంధిమంచిదని పట్టుననెంచగ పూనువారు మో
మాటములేక పౌరులను మోసముచేసెడివారు శ్రీలక్ష్మీ

నాటలనాడువారు కడుపారభుజించి ప్రియాళితోఁడ స
య్యాటలనాడువారు వెలయాంధ్రగృహంబులకేగువారు ము
మ్మాటికి నీమహత్వమున మోదమునఁ జనుదెంతు రిత్తరిన్॥

సీ॥ పాపులోనికిఁబోయి సామానుగొని తన
చేడియఁ శాంతింప జేయునొకడు
బూటుసూట్సుధరించి బూటకంబులుపల్కి
పరులయిల్లాండ్రతో బల్కునొకడు
తనయాలి నొరునిజూచియు నవ్వటనుజూచి
వలవచ్చితిమంచు నేడ్చునొకడు
తన ప్రియనవ్విధఁ గని కోపమునుబూని
మూర్ఛురాలాయంచు మోదునొకడు

గీ॥ తనదు కాంతల నెవ్వారు దాకకుండ
నొక్కచో గొజ్జెవతె గాచుచుందు మెచ్చవి.
నీమహాత్మ్యంబు నెవరు వర్ణింపగలరు
శ్రీయశస్కర గోదావరీమతల్లి ॥ శరకము

శా॥ ఓ గోదావరి నీను సేవకోరకై యుత్సాహముం జేసట్టు
ఈగంధర్వమరున్న కాయముతి వే యేతెంచె నీభక్తు
రాగంబూనుచుగాచి సర్వసుఖముల్ రాజిల్లగాని3_0.
రోగాల్ లేకయె హర్షమిచ్చి కరుణన్ బ్రోవంగ నెల్లం ॥

గీ॥ ఈవలన సస్యముల్ ఫలించుగాత
ఉప్పు తోడ్పడి జనుల రక్షించుగాత
ఇచటి వైదికజనుల బోషించుగాత
శ్రీయశస్కర గోదావరీమతల్లి॥

గీ॥ భట్టిప్రోలు వంశకలశ వార్ధిచంద్రు
లక్ష్మినరసింహపౌత్రుండు లాలితగుణు
మణ్ముఖాఖ్యని పుత్రుండు సరసఫణితి
వ్రాసెదీనిని సూర్యప్రకాశరావు ॥

స మా ప్త ము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

ఈ గ్రంథకర్తగారిచే రచింపబడి అచ్చుకు సిద్ధముగాయున్నవి.

స్త్రీమాయ:—అను ఒక నవల. సులభశైలి. ఇందనేకరకములగు స్త్రీపురుషుల ప్రేమబాబులు స్వాభావికముగ నుండునట్లు అమర్చబడినవి. వెల రు 1—0—0.

మారుమనుము:—ఇదియు నొకనవల. సులభశైలి. 6—0.

అభినవరుక్మిణీపరిణయము;—నాటకము. వెల రు 1—

కావలసినవారు ముందుగనే దరఖాస్తులు పంపుకొనుడు.

సెక్రటరు ఎ. యస్. ప్రకాశరావుగారికి,

బాపట్ల

జ్యోతిషము లేక ప్రశ్న.

తమ జీవితములోని సర్వాంశములు కనుగొనతలంచినచో హా
రి దస్తూరినిగాని, లేక కుడి ఎడమ హస్తములకు నల్లనిరంగు
తెల్లని కాగితముమీద అద్ది బంపినగాని, జాతకమును [illegible]
టనే వివరముగా వ్రాసి పంపెదము. కోరువారు వెం 0-8-0
పోస్టుబిళ్ళలు యీ క్రింద అడ్రసుకు పంపవలెను.

కులము వయస్సునుగూడ వ్రాసి తమకు కావలసిన సంగతి
అవునా కాదాయని గూడ మమ్ము అడుగవచ్చును.

డాక్టరు బి. యస్. ప్రరావు.

10488